

УДК 657.446:004(477)

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.207.107-111>**Попович О.В.**

кандидат економічних наук

Державний університет «Київський авіаційний інститут»

Popovych Oksana

PhD in Economic Sc.

State University «Kyiv Aviation Institute»

<https://orcid.org/0000-0001-6367-7332>**Рибак О.М.**

кандидат економічних наук

Державний університет «Київський авіаційний інститут»

Rybak Olena

PhD in Economic Sc.

State University «Kyiv Aviation Institute»

<https://orcid.org/0000-0002-1576-7189>**Віннічук А.М.**

Державний університет «Київський авіаційний інститут»

Vinnichuk Anastasia

State University «Kyiv Aviation Institute»

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Авторами досліджено процес цифровізації податкового обліку в Україні. Проаналізовано сучасні тенденції впровадження цифрових технологій у сферу обліку та адміністрування податків, визначено ключові проблеми, що стримують ефективний розвиток цифрових рішень. Розкрито роль інформаційних систем, електронного документообігу, хмарних сервісів у підвищенні прозорості, точності та оперативності податкового обліку. Визначені основні шляхи вирішення проблем цифровізації податкового обліку. А саме: удосконалення використання безкоштовного базового програмного забезпечення та навчальних ресурсів, застосування поетапної міграції даних з паралельним веденням обліку, введення сертифікації систем на відповідність стандартам безпеки з постійним аудитом безпеки, удосконалення нормативно-правової бази, розвиток освітніх програм і посилення державної підтримки бізнесу у сфері цифрової трансформації.

Ключові слова: податковий облік, цифровізація, інформаційні технології, електронний документообіг, автоматизація, податкове адміністрування, цифрова трансформація.

DIGITAL TRANSFORMATION OF THE TAX ACCOUNTING SYSTEM IN UKRAINE: CURRENT STATE, CHALLENGES AND DEVELOPMENT PROSPECTS

The authors have examined the process of tax accounting digitalization in Ukraine. Current trends in the implementation of digital technologies in the field of tax accounting and administration have been analyzed. The key issues that hinder the effective development of digital solutions have been identified. The study highlights the role of information systems, electronic document management, and cloud services in enhancing the transparency, accuracy, and efficiency of tax accounting. The main challenges of tax accounting digitalization have been outlined. Among them are significant initial investments required for the implementation of digital technologies, ongoing costs for maintaining digital systems, weak integration of information systems, outdated technical infrastructure, risks of confidential data leakage, low digital literacy of accounting professionals, and the need to update the regulatory framework. These factors complicate the digital transformation process.

Several solutions to address these challenges have been proposed, including the use of free basic software and educational resources, the implementation of phased data migration with parallel record-keeping, and the introduction of system certification for compliance with security standards along with continuous security auditing. Positive

ISSN друкованої версії: 2224-6282

ISSN електронної версії: 2224-6290

© Попович О.В., Рибак О.М., Віннічук А.М., 2025

developments have also been observed. The electronic services of the State Tax Service are expanding, electronic reporting is improving, and new platforms for automated interaction between businesses and tax authorities are emerging. Ukraine is gradually adopting international experience in digitalization, which creates opportunities for establishing a unified tax ecosystem with a high level of automation and control. Future research should focus on assessing the effectiveness of tax accounting digitalization and analyzing the impact of automation on the quality of tax administration. It is also necessary to study the social, economic, and ethical aspects of artificial intelligence application in the tax domain. Promising directions include the harmonization of legislation, the development of cybersecurity measures, and the improvement of personnel training and requalification to meet the demands of the digital economy.

Overall, the digitalization of tax accounting under current conditions serves as a strategic factor in enhancing economic competitiveness, strengthening tax discipline, and ensuring the sustainable development of the national economy.

Keywords: tax accounting, digitalization, information technology, electronic document management, automation, tax administration, digital transformation.

JEL classification: H22, K34, M41.

Постановка проблеми. В умовах прискореного технологічного прогресу та цифрової трансформації економіки питання впровадження інформаційних технологій у систему податкового обліку набуває особливої актуальності. Цифровізація податкового обліку є об'єктивною необхідністю, зумовленою зростанням обсягів податкової інформації, підвищенням вимог до оперативності, прозорості та достовірності даних, а також посиленням контролю з боку державних органів.

Система податкового обліку охоплює широкий спектр процесів - від нарахування та сплати податків до формування звітності та обміну даними з податковими органами. Застосування сучасних цифрових технологій, таких як хмарні сервіси, ERP-системи, електронний документообіг та API-інтеграції, суттєво оптимізує ці процеси, знижує ризики помилок, сприяє автоматизації розрахунків і підвищує ефективність податкового адміністрування.

Разом із тим цифровізація супроводжується низкою проблем. Особливо складно їх долати малим і середнім підприємствам, які мають обмежені фінансові та технічні ресурси.

В умовах воєнного стану та постійних змін податкового законодавства цифровізація податкового обліку набуває особливої актуальності. Вона забезпечує безперервність облікових процесів, дистанційну взаємодію з контролюючими органами, збереження даних у безпечному електронному середовищі та підвищення рівня податкової прозорості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових публікацій та нормативно-правових актів показав, що питання цифровізації податкового обліку є предметом зростаючої уваги українських і зарубіжних дослідників. У працях таких науковців, як Андросюк Ю.В. [1], Ганзюк С.М. [2], Генсецька О.М. [3], Тучак Т.В. [9] та інших, розглядаються аспекти автоматизації бухгалтерського та податкового обліку, впровадження електронного документообігу, модернізації інформаційних систем у фінансовій сфері, а також вплив цифрових технологій на ефективність податкового адміністрування.

Однак, комплексні дослідження, присвячені саме цифровізації податкового обліку як цілісного процесу - з урахуванням нормативно-правових, організаційних, технічних і кадрових аспектів, - потребують подальшої

актуалізації.

Мета статті - комплексне дослідження процесів цифровізації податкового обліку в Україні, аналіз сучасних тенденцій, викликів та перспектив його розвитку, а також формулювання рекомендацій щодо підвищення ефективності введення в дію цифрових технологій у податковій сфері.

Виклад основних результатів дослідження. Україна впевнено рухається шляхом цифровізації податкової системи, впроваджуючи сучасні технології в усі аспекти обліку, контролю та адміністрування податків. Цей процес ґрунтується на низці ключових нормативних документів, серед яких Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» [7], Закон «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» [8], а також численні накази Міністерства фінансів і Державної податкової служби України. Одним із найважливіших етапів цифрової трансформації стало запровадження електронного кабінету платника податків, який відкрив можливість здійснювати майже всі операції з податковими органами онлайн - від подання звітності й реєстрації податкових накладних до отримання довідок та проведення звірок [2, с. 107]. Для прикладу протягом січня-серпня 2025 року податкову звітність в електронному вигляді до територіальних органів ГУ ДПС у Київській області подало 97,9% платників; за аналогічний період 2024 року в електронному вигляді прозвітувало 95,9% платників (рис. 1).

Рівень автоматизації обліку на українських підприємствах поступово зростає. На базовому рівні використовуються стандартні бухгалтерські програми, такі як «MASTER:Бухгалтерія», «Dilovod» чи «BOOKKEEPER», що автоматизують первинний облік, формують регістри та здійснюють стандартний розрахунок податків. Середній рівень передбачає інтеграцію спеціалізованих модулів, які дають змогу вести податковий облік паралельно з бухгалтерським, проводити моделювання та планування податкових результатів. Найвищий рівень розвитку представлений корпоративними ERP-системами - SAP, Oracle, Microsoft Dynamics, - які охоплюють усі бізнес-процеси, забезпечуючи комплексну аналітику, прогнозування та інтеграцію з державними інформаційними ресурсами.

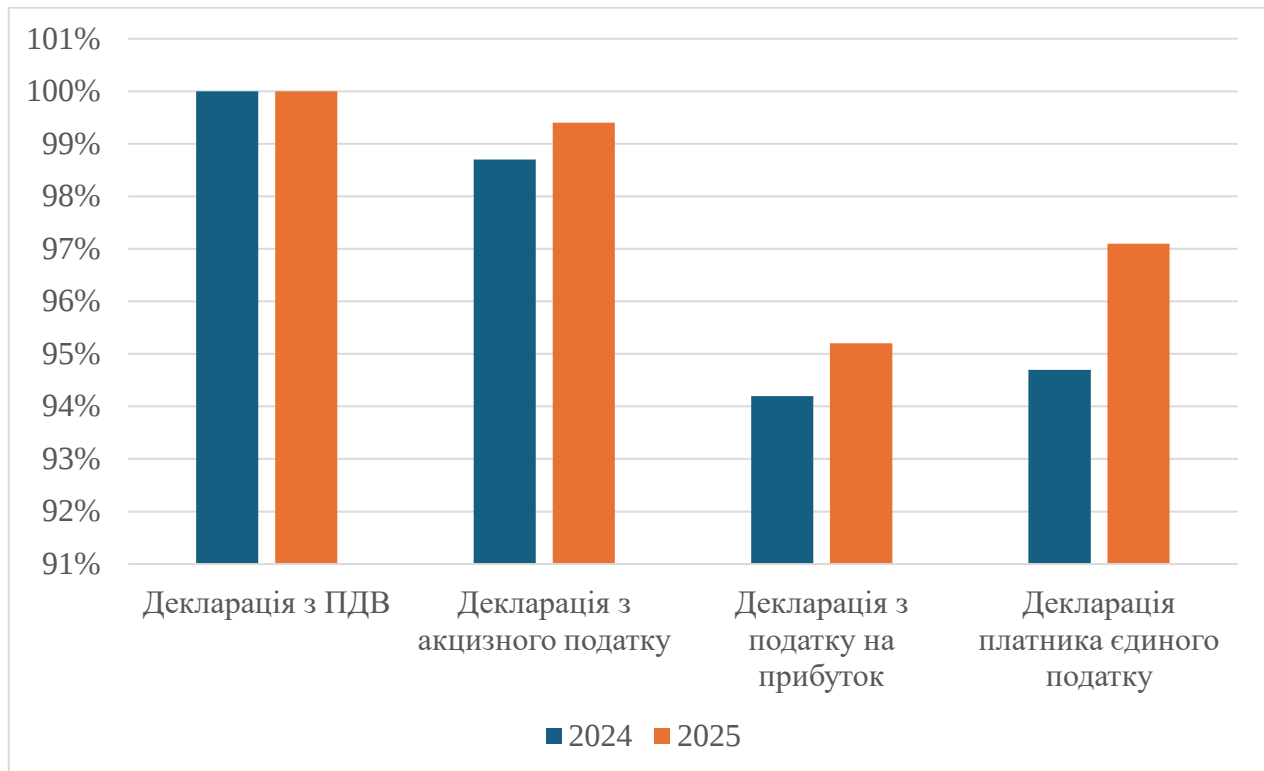

Рис. 1. Порівняння рівня електронного подання податкової звітності у 2024–2025 рр.

Джерело: систематизовано автором на основі [5]

Державна податкова служба активно розвиває електронну взаємодію з платниками податків. Уже кілька років поспіль електронна звітність стала обов'язковою для великих платників і поступово охоплює все ширше коло суб'єктів господарювання. Через електронний кабінет користувачі можуть отримувати роз'яснення, подавати запити та контролювати обробку власної звітності в режимі реального часу [9, с. 127]. Для великих підприємств і IT-компаній створюються API-інтеграції, які дозволяють напряду обмінюватися даними з податковими системами, а мобільні додатки («MASTER:Mobility») надають змогу здійснювати базові податкові операції зі смартфона.

Важливим напрямом розвитку стали хмарні технології, які надають глобальний доступ до облікової інформації, дозволяють гнучко масштабувати обчислювальні ресурси та знижують витрати на серверне обладнання [11, с. 446]. Перевагою таких рішень є безпека, регулярне резервне копіювання даних і автоматичне оновлення програм відповідно до змін законодавства. Паралельно з цим активно впроваджуються технології аналізу великих даних (Big Data), які дозволяють податковим органам проводити аналітику у реальному часі, виявляти аномалії та тенденції, прогнозувати податкові надходження й боротися зі схемами ухилення від оподаткування [3, с. 132].

Цифрові технології суттєво покращують достовірність прогнозів податкових зобов'язань і ефективність планування. Сучасні системи дають змогу розробляти багатовекторні бізнес-сценарії, визначати податкові наслідки управлінських рішень і навіть оперативно

коригувати плани. Це створює умови для легальної оптимізації податкового навантаження: системи автоматично визначають можливості використання податкових пільг, допомагають оптимізувати структуру договорів і момент визнання доходів та витрат [10, с. 145].

Автоматизація також знижує ризики порушення податкового законодавства. Системи містять механізми контролю, які попереджають про помилки ще на етапі введення даних, перевіряють операції на відповідність чинним нормам і документують рішення для спрощення податкових перевірок. Постійне оновлення інформації про зміни законодавства забезпечує актуальність облікових процесів, а візуалізація даних у вигляді графіків і дашбордів прискорює ухвалення управлінських рішень [2, с. 106].

Разом з тим цифровізація пов'язана з низкою викликів, що узагальнені в табл. 1.

У перспективі розвиток технологій приведе до податкового обліку в режимі реального часу, коли інформація про операції автоматично надходитиме до податкових органів, а перевірки стануть превентивними. Міжнародна інтеграція дозволить обмінюватися податковими даними між країнами, гармонізувати правила та зменшити адміністративний тиск на бізнес. Зрештою, метою цифровізації є створення самоналагоджувальних податкових систем, які зможуть адаптуватись до змін законодавства, самостійно вдосконалюватись на основі практики й забезпечувати баланс між інтересами держави та бізнесу, мінімізуючи адміністративні витрати та підвищуючи прозорість податкового середовища.

Таблиця 1

Виклики цифровізації та варіанти їх подолання

Виклик	Опис проблеми	Варіанти подолання
Високі початкові інвестиції	Вартість ліцензій на ПЗ, придбання обладнання, впровадження систем становить значні суми	Безкоштовне базове ПЗ від держави; оренда хмарних рішень як альтернатива придбання
Витрати на підтримку систем	Регулярні платежі за оновлення, технічну підтримку, навчання персоналу	Створення державних центрів технічної підтримки; безкоштовні навчальні ресурси
Складність міграції даних	Перенесення історичних даних з паперових або застарілих електронних систем у нові	Поетапна міграція з паралельним веденням обліку; розробка спеціалізованих інструментів міграції
Застаріла IT-інфраструктура	Старе обладнання, повільний інтернет	Розширення покриття швидкісним інтернетом; використання хмарних технологій (мінімізація залежності від локального обладнання)
Загроза витоку конфіденційної інформації	Податкова інформація містить комерційну таємницю та персональні дані	Сертифікація систем на відповідність стандартам безпеки; регулярні аудити безпеки
Недостатня цифрова грамотність користувачів	Бухгалтери, особливо старшого покоління, не володіють цифровими навичками	Онлайн-курси та вебінари від ДПС; включення IT-дисциплін у програми ВНЗ; масові програми перепідготовки бухгалтерів

Джерело: систематизовано автором на основі [1, 4, 10]

Висновки. Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що цифровізація податкового обліку є ключовим напрямом модернізації фінансової системи України. Її вплив охоплює всі етапи податкового процесу - від збору первинних даних до формування звітності та взаємодії з податковими органами. Активне використання цифрових систем, зокрема електронного документообігу, хмарних сервісів і аналітики великих даних забезпечує підвищення прозорості, оперативності та достовірності податкових операцій, створюючи передумови для ефективного адміністрування податків.

Разом із тим процес цифровізації податкового обліку супроводжується низкою проблем, серед яких - недостатня інтеграція інформаційних систем, застаріла технічна інфраструктура, високі витрати на впровадження цифрових рішень, обмежена цифрова грамотність бухгалтерських кадрів, а також потреба у вдосконаленні нормативно-правової бази. Ці фактори особливо ускладнюють процес цифрової трансформації.

Водночас позитивні зрушення вже помітні: активно розвиваються електронні сервіси Державної

податкової служби, удосконалюється електронна звітність, з'являються платформи для автоматизованої взаємодії бізнесу з податковими органами. Україна поступово імплементує міжнародний досвід цифровізації, що відкриває можливості для створення єдиної інтегрованої податкової екосистеми з високим рівнем автоматизації та контролю.

На нашу думку, подальші дослідження варто спрямувати на розробку методик оцінки ефективності цифровізації податкового обліку, аналіз впливу автоматизації на якість податкового адміністрування, вивчення соціально-економічних та етичних аспектів використання штучного інтелекту в податковій сфері. Перспективним напрямом вбачається також формування рекомендацій щодо гармонізації законодавства, розвитку кіберзахисту та перекваліфікації та навчання персоналу, що відповідає вимогам цифрового ринку.

В загальному підсумку, цифровізація податкового обліку - це не лише технологічна інновація, а й стратегічний чинник підвищення конкурентоспроможності економіки, зміцнення податкової дисципліни та забезпечення сталого розвитку держави.

Список використаних джерел:

1. Андросюк Ю.В. (2025). Трансформація податкової системи України в умовах цифровізації. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка, № 24. С. 167-175. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2025.24.17>
2. Ганзюк С.М., Буднік Є.О. (2024). Цифрова трансформація податкової системи України. Економічний вісник Дніпровського державного технічного університету, № 2(9). С. 104-110. DOI: [https://doi.org/10.31319/2709-2879.2024iss2\(9\).319078pp104-110](https://doi.org/10.31319/2709-2879.2024iss2(9).319078pp104-110)
3. Генсецька О.М., Бродзяк М.В. (2024). Цифрові трансформації податкової системи: шлях до підвищення ефективності та стійкості : Цифрова трансформація фінансової системи України та країн V-4 в умовах євроінтеграції : зб. тез IV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., (Дубляни, 16 травня 2024 р.). Львів-Ірпінь : ЛНУП-ДПУ, Ч. II. С. 130-135. URL: <https://ir.dpu.edu.ua/items/40309f70-9d9a-4268-b527-7313d08b3935>
4. Назарова Т., Вітківська В. (2025). Цифровізація податкового адміністрування : перспективи та ризики : Сучасні кризові явища в економіці та проблеми облікового, контрольного та аналітичного забезпечення управління підприємством : матеріали XVII Міжнар. наук.-практ. конф. (Луцьк, 24 травня 2025 р.). С. 338-341. URL: <https://surl.li/pdrum>
5. 97,9% платників Київщини обирають цифровий формат подання податкової звітності. (2025). Головне управління ДПС у Київській області. URL: <https://kyivobl.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/933162.html>
6. Державна податкова служба України. URL: <https://tax.gov.ua/>
7. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 № 851-IV.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>

8. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги : Закон України від 05.10.2017 № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>

9. Тучак Т.В., Альохіна О.С. (2024). Діджиталізація системи податкового адміністрування в Україні : Цифрова трансформація фінансової системи України та країн V-4 в умовах євроінтеграції : зб. тез IV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., (Дубляни, 16 травня 2024 р.). Львів-Ірпінь : ЛНУП-ДПУ, Ч. II. С. 126-130. URL: <https://ir.dpu.edu.ua/items/40309f70-9d9a-4268-b527-7313d08b3935>

10. Тучак Т.В., Савчук Т.О. (2025). Вплив цифровізації на процеси адміністрування податків в Україні : Цифрова трансформація фінансової системи України та країн V-4 в умовах євроінтеграції : зб. тез IV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., (Дубляни, 16 травня 2024 р.). Львів-Ірпінь : ЛНУП-ДПУ, Ч. II. С. 144-149. URL: <https://ir.dpu.edu.ua/items/40309f70-9d9a-4268-b527-7313d08b3935>

11. Lagodiienko, N., Pozhydaieva M., Krylov, D. (2022). Digitalization of tax administration in Ukraine: risks and opportunities. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, № 44(4). Pp. 443–450. DOI: <https://doi.org/10.15544/mts.2022.44>

References:

1. Androsiuk, Yu.V. (2025). Transformatsiia podatkovoi systemy Ukrainy v umovakh tsyfrovizatsii [Transformation of the Tax System of Ukraine in the Context of Digitalization]. *Tavria Scientific Bulletin. Series: Economics*, No. 24. Pp. 167-175. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2025.24.17> [in Ukrainian].

2. Hanzhiuk, S.M., & Budnik, Ye.O. (2024). Tsyfrova transformatsiia podatkovoi systemy Ukrainy [Digital Transformation of the Tax System of Ukraine]. *Economic Bulletin of the Dnipro State Technical University*, No. 2(9). Pp. 104-110. DOI: [https://doi.org/10.31319/2709-2879.2024iss2\(9\).319078pp104-110](https://doi.org/10.31319/2709-2879.2024iss2(9).319078pp104-110) [in Ukrainian].

3. Hensetska, O.M., & Brodziak, M.V. (2024). Tsyfrovi transformatsii podatkovoi systemy: shliakh do pidvyshchennia efektyvnosti ta stiikosti [Digital transformation of the tax system: the path to increasing efficiency and sustainability] : Digital transformation of the financial system of Ukraine and the V-4 countries in the context of European integration : collection of abstracts of the IV International Scientific and Practical Internet Conference, (Dublyany, May 16, 2024). Lviv-Irpin: LNUP-DPU, Part II. Pp. 130-135. URL: <https://ir.dpu.edu.ua/items/40309f70-9d9a-4268-b527-7313d08b3935> [in Ukrainian].

4. Nazarova, T., & Vitkivska, V. (2025). Tsyfrovizatsiia podatkovoho administruvannia : perspektyvy ta ryzyky [Digitalization of tax administration: prospects and risks] : Modern crisis phenomena in the economy and problems of accounting, control and analytical support for enterprise management: materials of the XVII International Scientific and Practical Conference (Luts'k, May 24, 2025). Pp. 338-341. URL: <https://surl.li/pdpumg> [in Ukrainian].

5. 97,9% platnykiv Kyivshchyny obyraiut tsyfrovyi format podannia podatkovoi zvitnosti [97.9% of taxpayers in Kyiv region choose the digital format for submitting tax reports]. (2025). Main Department of the State Tax Service in Kyiv region. URL: <https://kyivobl.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/933162.html> [in Ukrainian].

6. Derzhavna podatкова sluzhba Ukrainy [State Tax Service of Ukraine]. URL: <https://tax.gov.ua/> [in Ukrainian].

7. Pro elektronni dokumenty ta elektronni dokumentoobih [On electronic documents and electronic document management] : Law of Ukraine dated 22.05.2003 No. 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> [in Ukrainian].

8. Pro elektronnu identyfikatsiiu ta elektronni dovirchi posluhy [On electronic identification and electronic trust services]: Law of Ukraine dated 05.10.2017 No. 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text> [in Ukrainian].

9. Tuchak, T.V., & Alokhina, O.S. (2024). Didzhytalizatsiia systemy podatkovoho administruvannia v Ukraini [Digitalization of the tax administration system in Ukraine] : Digital transformation of the financial system of Ukraine and the V-4 countries in the context of European integration: collection of abstracts of the IV International Scientific and Practical Internet Conference, (Dublyany, May 16, 2024). Lviv-Irpin: LNUP-DPU, Part II. Pp. 126-130. URL: <https://ir.dpu.edu.ua/items/40309f70-9d9a-4268-b527-7313d08b3935> [in Ukrainian].

10. Tuchak, T.V., & Savchuk, T.O. (2025). Vplyv tsyfrovizatsii na protsesy administruvannia podatkov v Ukraini [The impact of digitalization on tax administration processes in Ukraine] : Digital transformation of the financial system of Ukraine and the V-4 countries in the context of European integration: collection of abstracts of the IV International Scientific-Practical Internet Conference, (Dublyany, May 16, 2024). Lviv-Irpin: LNUP-DPU, Part II. Pp. 144-149. URL: <https://ir.dpu.edu.ua/items/40309f70-9d9a-4268-b527-7313d08b393511> [in Ukrainian].

11. Lagodiienko, N., Pozhydaieva M., Krylov, D. (2022). Digitalization of tax administration in Ukraine: risks and opportunities. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, № 44(4). Pp. 443-450. DOI: <https://doi.org/10.15544/mts.2022.44> [in English].

Дата надходження статті: 27.10.2025 р.

Дата прийняття статті до друку: 10.11.2025 р.